O nouă direcţie în predarea francezei pentru afaceri unui grup format din studenţi români şi străini

ANA SANDULOVICIU[1]

Our study will try to examine the ways in which the French language, and in this particular case, French for business, can be taught efficiently, taking into account the current context of the use of languages, to a student group formed of Romanian and foreign students who use English as a vehicular language.

We shall refer primarily to two issues:

– First to the application of certain aspects related to the relatively recent concept in teaching foreign languages, namely that of "intercompréhension" ("inter-comprehension"); it is based on the idea of multilingualism, the benefits of the ability to use many different languages and even dialects. One of the strengths of the concept of "intercompréhension" is the transfer of knowledge and skills from one language to another, from a family of languages to another, given that an educated adult audience will be able to use language skills acquired on the territory of the source language for learning the target language;

– Secondly, to a modern approach to teaching a French course of lectures by resorting to new technologies and the media; thus, the Internet can be introduced to foreign language classes as a huge source of educational material; also, the teacher can give students direct access to a live radio or TV broadcasting, which means that they will no longer work on simulated materials which were specially designed for language classes, and instead will interact with the real world. Although it can be much more interesting and exciting for the student, this way of working may also have some disadvantages which consist of the large amount of information and its transmission in an accelerated pace. The language teacher should be skilled in

[1] Universitatea „Alexandru Ioan Cuza" din Iaşi, România.

BDD-V4941 © 2016 Aracne editrice
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.34 (2026-11-13 23:59:46 UTC)

distributing all this information according to the group they work with, so that progress may occur and develop constantly.

Key-words: *French for business*, *"intercompréhension"*, *multilingualism*, *transfer of knowledge*

Introducere

Comunicarea îşi propune să observe, pornind de la modelul de comunicare lingvistică propus de conceptul numit *intercomprehensiune*, care ar fi posibilele beneficii, dar şi eventualele minusuri pe care aplicarea unor aspecte caracteristice acestuia le-ar putea aduce într-un anumit context de predare-învăţare a limbii franceze. Mai exact, o limbă franceză centrată pe un obiectiv specific, cel al domeniului afacerilor, în interiorul căruia abilitatea de a comunica în cât mai multe limbi străine, la ora actuală, a devenit atât de importantă.

Precizări teoretice asupra noţiunii de intercomprehensiune

Întâi de toate, ce semnifică şi ce presupune *intercomprehensiunea* (IC) şi de ce am ales să vorbim despre această noţiune, oarecum nouă, în contextul predării şi didacticii limbilor străine?

Deşi există, dacă ne întoarcem în timp, din vremea marilor navigatori şi călători precum Cristofor Columb, deci folosită de anumiţi vorbitori *avant la lettre*, cu foarte mult timp înainte de a fi primit această denumire şi de a fi fost studiată în mod ştiinţific, IC este teoretizată în lingvistică şi devine un domeniu activ de cercetare începând cu deceniul '80 al secolului trecut. Însă ceea ce este foarte clar este faptul că noul concept poate exista şi se poate manifesta doar atunci când vorbim de bilingvism şi, desigur, de plurilingvism, prin urmare de diversitate lingvistică şi culturală, aspecte susţinute la ora

BDD-V4941 © 2016 Aracne editrice
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.34 (2026-11-13 23:59:46 UTC)

actuală prin politicile culturale ale ţărilor europene. Astfel, intercomprehensiunea presupune, într-o situaţie de comunicare, capacitatea unor locutori exprimându-se în limbi sau dialecte diferite de a se înţelege între ei în acel moment, folosindu-şi fiecare propria sa limbă, în interiorul unei aceleiaşi familii lingvistice. Iată de ce acest nou concept se sprijină pe plurilingvism şi multiculturalism, elemente atât de necesare pentru fiecare naţiune europeană în încercarea de a-şi păstra identitatea şi de a putea să se opună impunerii şi dominaţiei unei limbi unice. Privitor la didactica limbilor (DL) străine, IC pare a fi devenit ultimul cuvânt fetiş (Bertocchini, Costanzo 2014: 26–27) pentru cercetătorii în domeniu, urmând tendinţa lansată/ deschisă în ultimele decenii prin marea vogă a metodei comunicative şi, mai recent, prin introducerea în DL a unor elemente aparţinând conceptului de interculturalitate, a căror strălucire începe, deja, să se estompeze. Însă, pentru a putea stabili dacă anumite principii şi aspecte ale IC sunt realmente utile şi aplicabile în situaţii de predare-învăţare a limbilor străine, un succint inventar al atuurilor IC, precum şi o mai bună caracterizare a noţiunii se impun.

Preocupată de complexitatea şi versatilitatea conceptului, cercetătoarea portugheză Maria Helena Araújo e Sá (2010: 16) consideră că:

> En concevant les langues comme des objets de valeurs non seulement économique, mais aussi sociale, culturelle, politique et identitaire, l'IC contribue à placer son enseignement/ apprentissage au service des grandes finalités de l'éducation (cohésion sociale, citoyenneté, dialogue interculturel, paix) et, dans cette mesure, « pourrait bien être la clé qui permette d'ouvrir tous les espaces de rencontre […] entre individus et collectivités de toutes tailles, entre personnes et cultures de tous les niveaux de socialisation » (Tyvaert 2008: 275)[2].

[2] „[...] apreciind limbile ca nişte obiecte având o valoare nu doar economică, ci şi socială, culturală, politică, identitară, IC contribuie în a-şi aşeza propriile învăţăminte în serviciul marilor scopuri ale educaţiei (coeziune socială, respect faţă de individ, dialog intercultural, pace) şi, în această măsură, «ar putea să reprezinte cheia deschiderii tuturor spaţiilor de întâlnire [...] între indivizi şi colectivităţi de orice talie, între persoane şi culturi la toate nivelurile de socializare» (Tyvaert 2008 : 275)" (trad. n.).

BDD-V4941 © 2016 Aracne editrice
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.34 (2026-11-13 23:59:46 UTC)

De asemenea, un alt aspect foarte important subliniat de aceeaşi cercetătoare trimite la faptul că IC oferă fiecărei limbi avantajul de a fi tratată *egal* în raport cu celelalte, deschizând, astfel, o nouă cale în formarea unui cetăţean plurilingv (Araújo e Sá 2010: 16). Încercând să refacă, pe scurt, traiectoria IC, Maria Helena Araújo stabileşte trei spaţii de circulaţie a noţiunii:

– *intrafamilial*, deoarece IC este aplicată mai întâi în studiile de dialectologie, raportându-se la comprehensiunea/ înţelegerea intralingvistică (varietăţi şi dialecte), deci în interiorul unei aceleiaşi limbi, ajutând-o să îşi clarifice poziţia în raport cu alte limbi;
– *interfamilial*, nivel care se referă la înrudirea dintre limbi, deci la familiile lingvistice, cum ar fi ramura limbilor romanice, avându-şi originea comună în latină, aspect care poate fi exploatat în DL;
– *transfamilial*, nivel ce vizează plurilingvismul şi trimite, în consecinţă, spre importanţa cunoaşterii cât mai multor limbi şi spre posibilitatea fiecărui individ de a-şi folosi şi valoriza potenţialul lingvistic în anumite situaţii de comunicare.

Pe lângă aceste delimitări, există alte câteva aspecte foarte importante ce caracterizează noţiunea de IC. Dacă avem în vedere familiile lingvistice, în interiorul cărora limbile surori, dezvoltându-se din aceeaşi rădăcină, au profiluri foarte asemănătoare, facilitând astfel accesul la sens al celui care învaţă prin comparaţie, ar putea fi evidenţiate câteva principii operaţionale şi strategii (Bertocchini, Costanzo 2014: 26–27) precum:

– *transferul/transferabilitatea cunoştinţelor şi competenţelor* de la o limbă la alta, astfel, cursantul va putea să îşi folosească cunoştinţele de gramatică şi de lexic pe care le deţine din limba-sursă pentru a putea progresa în limba sau limbile-ţintă, achiziţiile producându-se mai uşor şi mai repede;

BDD-V4941 © 2016 Aracne editrice
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.34 (2026-11-13 23:59:46 UTC)

– *aspectele lingvistice* ale IC: transparenţa lingvistică, având în vedere împrumuturile lexicale şi neologismele; siglele; *les vrais amis* (cuvintele care au aceeaşi formă şi acelaşi sens, în două limbi diferite, de exemplu „bus", „poison", „radio", „taxi", denumite şi transparente) şi *les faux amis*, care pot constitui surse de confuzie mai ales în plan oral, acolo unde vorbitorul trebuie să reacţioneze rapid, cuvintele transparente/vs./cuvintele opace;
– *aproximarea* este:

> ceea ce ne permite să înţelegem sensul global al unui enunţ, apoi, treptat, să îl înţelegem din ce în ce mai bine, în funcţie de contextele în care operăm şi de nevoile care decurg de aici. Ceea ce reprezintă o strategie indispensabilă în comunicare pentru a evita blocajele, atunci când nu cunoaştem structura sau termenul exact care ar fi necesar (Bertocchini, Costanzo 2014: 26–27);

– punerea accentului, spre deosebire de metodele de până acum, mai mult pe *lucrul în scris*, deoarece faptul de a recurge la mai multe limbi în paralel necesită mult mai mult timp (Bertocchini, Costanzo 2014: 26–27).

De ce intercomprehensiunea în contextul predării francezei de afaceri

Având în vedere toate aceste aspecte şi ţinând seama de caracterul lor novator, poate chiar incitant, dar şi ludic, în acelaşi timp, faţă de metodele de lucru arhicunoscute, am considerat potrivită ideea de a supune studenţii unei grupe unui test-joc, aceştia fiind puşi în situaţia de a-şi activa şi folosi cunoştinţele fie din limba maternă (în cazul studenţilor români, italian şi spaniol, pentru că este vorba de limbi romanice şi multe cuvinte pot fi foarte asemănătoare sau pot avea etimologii comune în franceză şi, respectiv, română, italiană, spaniolă), fie din limba-sursă sau din alte limbi învăţate la şcoală sau în comunitatea unde s-au

BDD-V4941 © 2016 Aracne editrice
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.34 (2026-11-13 23:59:46 UTC)

dezvoltat pentru a putea înţelege un text în limba franceză şi a-i sintetiza, mai apoi, sensul în română sau engleză.

Trebuie precizat faptul că ideea folosirii acestui tip de exerciţiu, care să aplice aspecte/principii ale IC în predarea francezei de afaceri grupului de studenţi la care se va face referire a avut o dublă motivaţie: mai întâi, această nouă (pentru unii) orientare din lingvistică ni s-a părut extrem de utilă, în al doilea rând, am încercat să le demonstrăm cursanţilor că engleza nu este singura limbă în care se pot înţelege şi că îşi pot folosi *acquis*-urile *langajiere* referitoare la alte limbi în anumite contexte de comunicare. O a treia motivaţie a avut în vedere caracterul eterogen al grupei: pe lângă studenţii români, cei mai numeroşi, desigur, alţi câţiva cursanţi proveneau din Spania, Italia, Maroc, Ucraina şi Kazahstan, studentul din această ţară având ca limbă maternă uzbeka şi cunoscând foarte bine rusa, limbă oficială în ţara sa. Toţi foloseau între ei, ca limbă vehiculară, engleza. Un alt aspect important, pentru ca exerciţiul propus să fie relevant, era nivelul la care fiecare dintre studenţi studiase până acum limba franceză: astfel, studenţii români învăţaseră limba franceză la şcoală, ca limba a doua de studiu, atât în gimnaziu, cât şi în liceu, deci aveau cunoştinţe situate la sfârşitul nivelului A2 şi începutul nivelului B1 prevăzute de Cadrul european comun de referinţă; magrebianul era francofon, însă spaniolul, ucraineanca şi studentul din Kazahstan erau debutanţi. Prin urmare, o treime din grupă putea lucra la traducere într-o manieră mai serioasă, ajungând, în final, să îi surprindă corect sensul. Pentru ceilalţi trei colegi, exerciţiul s-a limitat la familiarizarea cu o serie de cuvinte, construcţii şi sigle, acestea din urmă comune în mai multe limbi.

Fragmentele de text selectate proveneau din „Le Figaro Économie" şi se refereau la un subiect de foarte mare actualitate în primăvara şi vara anului trecut, familiar tuturor, şi anume criza din Grecia. Exerciţiul, ce viza lexicul economic şi de afaceri, voia să le demonstreze studenţilor că franceza nu este, spre deosebire de engleză, o limbă chiar atât de dificil de învăţat

BDD-V4941 © 2016 Aracne editrice
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.34 (2026-11-13 23:59:46 UTC)

şi că putem face apel, neîncetat, la cunoştinţele noastre din alte limbi, mai ales atunci când acestea sunt înrudite, pentru a înţelege esenţa unui mesaj. În cazul limbajului de afaceri trebuie să ţinem cont că mulţi termeni sunt extrem de asemănători chiar atunci când vorbim de limbi precum franceza şi engleza[3]. În plus, multe cuvinte ale limbii engleze au fost împrumutate tocmai din franceză, de-a lungul timpului; aşa cum scrie Henriette Walter, franceza a îmbogăţit engleza la un moment dat, împrumutându-i cuvinte relative la numeroase domenii, putându-se vorbi de *franglais* în sens invers (Walter 1998: 54–56).

Vom transcrie în cele ce urmează fragmentele de text în limba franceză pe care au lucrat studenţii:

1. Entre Athènes et ses créanciers, le risque du pourrissement
À la veille de l'Eurogroupe et à douze jours de la date butoir du 30 juin, Alexis Tsipras, l'Union européenne et le FMI ne veulent rien lâcher.
L'horloge tourne, le ton monte, mais rien ne bouge. À douze jours de la date butoir du 30 juin, la Grèce et ses créditeurs publics s'exposent à un nouveau rendez-vous pour rien, jeudi après-midi à Luxembourg. Les capitales de l'euro, l'UE, la BCE et le FMI s'affichent résolues à ne pas lâcher davantage […]. Après les sommets décisifs et autres rencontres de la « dernière chance », l'heure est au surplace, voire au pourrissement. Officiellement, tout le monde s'inquiète et veut garder la Grèce dans la zone euro, comme l'assure le président de l'Eurogroupe, Jeroen Dijsselbloem. Pourtant, malgré quelques nuances, le changement de tactique est clair: si le gouvernement Tsipras exerce un chantage transparent au «défaut de paiement» pour forcer la main de ses créanciers, ceux-ci semblent désormais tout près de lui répondre: « Chiche ! Allez-y pour voir… ».

2. Les marchés s'affolent
Dès la fin juillet ou début août, en cas de «Grexit», «les marchés actions européens chuteront brutalement et violemment […]. Plus risqués que les marchés occidentaux, les pays émergents seront aussi malmenés par effet de contagion. Seul le marché américain pourrait un peu mieux résister», détaille Pierre Sabatier.

[3] O incursiune în istoria limbilor franceză şi engleză este necesară, pentru a arăta că acum aproximativ o mie de ani englezii au fost cei care au împrumutat o mulţime de cuvinte din franceză, din momentul când Wilhelm Normandul a cucerit Anglia în 1066 şi franceza a devenit în regat limba aristocraţiei, a Curţii, a religiei etc.

BDD-V4941 © 2016 Aracne editrice
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.34 (2026-11-13 23:59:46 UTC)

(„Le Figaro Économie”, jeudi, 18 juin 2015, p. 20–21).

În urma lucrului individual a urmat o discuţie al cărei scop era să se descopere termenii traduşi corect, dar şi cei înţeleşi greşit, urmărindu-se cum au interpretat studenţii cuvintele transparente, pe care le puteau asocia cu termeni din limba maternă sau din cele cunoscute şi cum fuseseră induşi în eroare de aşa-numiţii *faux-amis*. Astfel, sintagma *l'Union européenne* a putut fi bine înţeleasă de toată lumea, la fel siglele l'UE şi FMI, mai puţin BCE (la Banque Centrale Européenne), care a pus oarecare probleme. Au urmat apoi o serie de cuvinte al căror sens putea fi aproximat corect atât din perspectiva vorbitorilor de limbă engleză, cât şi din aceea a cunoscătorilor limbilor romanice, de exemplu:

- *créanciers*, din *créance*, care vine din lat. *credere*, mai are o formă în franceză, *créditeur*, mai asemănător cu *creditor* din engl.; verbul lat. *credere,* transformat în română în *crede*, în italiană în *credere*, spaniolă – *creer*, portugheză – *crer*, a fost tradus corect;
- *risque*, din italianul *risco*, latina vulgară *risicus*, engl. *risk*, it. *rischio*, span. *riesgo*, deci iarăşi niciun dubiu pentru marea majoritate a grupei;
- *sommet*, calc după engleză în franceză: *summit conference* – *conférence*, *rencontre au sommet*, prin urmare cei care cunosc engleza pot să îi găsească sensul; însă cuvântul provine din lat. *summum*, care trece în franceza veche în *som* şi apoi în anglo-normandă *sumet*;
- *tourner* (*tourner* la clé dans la serrure – faire mouvoir autour d'un axe, imprimer un mouvement de rotation), lat. *tornare*, it. *tornare* (implică tot ideea de rotire), engl. *turn* (the key *turns* in the lock, give a rotary motion), din nou un sens care a fost perceput corect;
- *rendez-vous* şi *euro* sunt cuvinte internaţionale;
- sintagma *défaut de paiement* – sensul din franceză foarte apropiat cu acela din engleză: fr. *défaut* = *lipsă*, engl.

BDD-V4941 © 2016 Aracne editrice
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.34 (2026-11-13 23:59:46 UTC)

default, fr. *paiement = plată*, engl. *payment*, iarăşi a fost bine înţeles;
- *marché*; din lat. *mercatus*, it. *mercato*, sp. şi port. *mercado*, engl. *market*.

Au pus însă probleme, fiind traduse greşit:

- prepoziţia *entre*, din latinul *inter = între*, tradusă ca verb, prin analogie cu verbul *entrer*;
- adverbul *voire*, lat. *vera = chiar*, tradus, iarăşi ca verb, ca urmare a asemănării cu verbul *voir*;
- substantivul *pourrissement*, din lat. pop. *putire*, clas. *putere*, în franceză *puer* = (fig.) *degradare*, *alterare a unei situaţii*, a fost tradus de unii prin termenul *putrezire = putréfaction*, deşi contextul dădea indicii clare în privinţa sensului;
- adverbul marcând opoziţia *pourtant = totuşi*;
- prepoziţia *malgré = în ciuda*;
- adverbul *désormais = de acum înainte*, *pe viitor*.

Concluzii

La finalul acestui exerciţiu, am constatat că aplicarea principiilor IC în traducerea celor două fragmente de text a fost utilă, în sensul că a trezit un mai mare interes în ceea ce priveşte atenţia pe care tinerii trebuie să o acorde învăţării limbilor străine. De asemenea, i-a făcut mai increzători în a-şi folosi propriile cunoştinţe, care uneori rămân nevalorificate, reamintindu-le că dominaţia unei singure limbi, chiar şi în contextul mondializării economiei şi a afacerilor, nu poate fi „sănătoasă" şi acceptată.

BDD-V4941 © 2016 Aracne editrice
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.34 (2026-11-13 23:59:46 UTC)

Bibliografie

ARAÚJO E SÁ M.H., *Formation* à *l'intercompréhension* par *l'intercompréhension: principes, positions et défis*, în vol. *Despre intercomprehensiune în limbi romanice*, coord. Doina Spiţă şi Claudia Tărnăuceanu, Iaşi, Editura Universităţii „Alexandru Ioan Cuza", 2010.

BERTOCCHINI P., COSTANZO E., *La notion d'intercompréhension*, în „Le français dans le monde", n°394, juillet–août, p. 26–27, 2014.

SPIŢĂ D., *Contexte et intercompréhension*, în vol. *Despre intercomprehensiune în limbi romanice*, coord. Doina Spiţă şi Claudia Tărnăuceanu, Iaşi, Editura Universităţii „Alexandru Ioan Cuza", 2010.

WALTER H., *Limba franceză în timp şi spaţiu*, traducere din franceză de Maria Pavel, Iaşi, Casa Editorială „Demiurg", 1998.

Français professionnel. Nouveaux publics, nouvelles pratiques, dossier, în „Le français dans le monde", n° 391, janvier–février, p. 48–55, 2014.

BDD-V4941 © 2016 Aracne editrice
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.34 (2026-11-13 23:59:46 UTC)